

Utbildningsinspektion i Köpmanholmsskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Köpmanholmsskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	69
Förskoleklass	8

Köpmanholmsskolan tillhör distrikt 2. Inspektionen har avsett grundskola och förskoleklass. I grundskolan avser inspektionen årskurs 1 till 6. Inom enheten finns även förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg som inte inspekterats.

Personalen är organiserade i ett sammanhållet arbetslag. Undervisningen sker i tre åldersblandade grupper F-2, 3-4 och 5-6.

Antalet årsarbetare på skolan uppgår till 8,3.

Skolan är byggd 1955, med en större tillbyggnad 1982. Köpmanholmsskolan är belägen på ön Yxlan och Norrtäljes enda ö-baserade skola.

Genomförandet av inspektionen i Köpmanholmsskolan

Skolverket sände den 17 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för skolan har bestått av undervisningsrådet Elisabeth Ritchey samt experten Björn Bylund. Besök i Köpmanholmsskolan genomfördes 18 mars 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Köpmanholmsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Köpmanholmsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor samt med lärare, elever och föräldrar. Lektioner besöktes. Under besöket fördes också samtal med andra elever och annan personal än den formellt intervjuade.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Köpmanholmsskolan framstår resultatet av normer och värden som bra. Det är en lugn och trygg miljö på skolan, enligt elever, föräldrar och personal. Eleverna trivs i skolan och känner lust att lära.

Det finns ingen mobbning på skolan, enligt eleverna. På rasterna finns alltid en vuxen ute, men bara på framsidan av skolgården, inte på baksidan där eleverna oftare gör sig illa under lek. Eleverna känner att de kan prata med de vuxna på skolan. I klasserna pratar man om vad som sker på rasterna och hur man ska agera i olika situationer.

Frågor om delaktighet och arbetssätt får lågt betyg i kvalitetsredovisningen. Eleverna får till viss del vara med och planera, även i förskoleklassen och de lägre årskurserna. Elevinflytandet över det egna arbetet är dock lågt.

Det formella inflytandet via elevråd fungerar bra. I elevrådet deltar representanter från alla klasser.

En föräldraenkät har genomförts under våren 2004 och den visar att föräldrarna till största delen är nöjda med elevernas trygghet, trivsel och bemötandet från skolan, liksom att kränkande behandling är ovanligt på skolan.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att resultatet av arbetet med normer och värden är bra. Eleverna är trygga, trivs i skolan och känner lust att lära. Ett förbättringsområde är att arbeta för att elevinflytandet och delaktigheten avseende arbetssätt ska öka.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Resultaten av de nationella proven i årskurs 5 är genomgående goda. Samtliga elever har nått målen i matematik och 93 procent, dvs. alla utom en som är på

god väg har nått målen i svenska. 79 procent av eleverna når målen i engelska, medan 7 procent (1 elev) bedöms vara på god väg att nå målen och 14 procent (2 elever) bedöms som osäkra. De elever som riskerar att inte nå målen ges stöd.

På skolan finns, enligt kvalitetsredovisningen, inte någon dokumenterad plan för uppföljning och utvärdering av hela verksamheten. Någon sammanställning på skolnivå över resultaten i andra ämnen än svenska, engelska och matematik finns inte.

Eleverna uppger att de är oklara över vilka mål de ska nå och inget för inspektörerna presenterat arbete pågår på skolan med att öka elevernas kunskaper om målen. Att utöka elevernas kunskaper om målen med utbildningen är ett utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att resultatet av kunskaper är bra. Elevernas kännedom om målen med utbildningen är ett förbättringsområde, liksom att skolan bör skaffa sig en bild över resultaten i samtliga ämnen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Alla klasser har klassråd och frågor skickas vidare till elevrådet, som träffas var tredje vecka. På klassråden diskuterar man t.ex. hur man ska sköta sig i matsalen och läxplanering. Varje klass har en klassrådsbok som de har med sig till elevrådet. Ofta finns, enligt eleverna, inte pengar att genomföra det som elevrådet föreslår, men rektor förklarar vilka möjligheter skolan har. Nya bandymål och tvättkorg har köpts in efter att elevrådet tagit upp frågan. Rektor uppger att hon vill att eleverna ska få mer inflytande och eleverna tycker att de fått mer inflytande under senaste året.

Informationen från skolan till föräldrarna fungerar bra. I de lägre årskurserna har eleverna en kontaktbok som föräldrar och lärare skriver i. Eleverna har boken med sig hem varje dag. I högre årskurserna ersätts kontaktboken av en loggbok, där också almanacka ingår. Kommunikationen med föräldrarna sker via föräldramöten, loggbok/kontaktbok, läxbok, mentorskommentarer varje vecka och utvecklingssamtalet i en genomtänkt struktur.

Vid skolan finns ett föräldraråd, där föräldrarna förbereder frågor inför enhetsrådet. Enhetsrådet leds av rektor och där ingår också elever, föräldrar och personal. Problem finns, enligt rektor, med att få uppslutning av föräldrar vid föräldramöten. Ca 50 procent uteblir. Mellan skolans rektor och personal och de föräldrar som kommer till skolan på föräldramöten upplevs kontakterna ömsesidigt som bra

Handlingsplan mot mobbing och kränkande behandling finns på skolan och används också. Den innehåller också ett vuxenbarnperspektiv och är känd av personal, elever och föräldrar. I de fall mobbing förekommer arbetar skolan efter handlingsplanen, vilken man anser fungerar bra.

Skolan har i samarbete med föräldrar under det senaste året tagit fram handlingsplan för föräldramedverkan, utvärdering, information och rutiner för åtgärder och uppföljning av arbete för att förebygga mobbing och kränkande beteende.

I verksamhetsplanen prioriteras elevaktiva och undersökande arbetssätt. Inspektörernas upplevelse är att elevernas möjligheter att påverka och planera sitt eget lärande är begränsat. De val elever får göra är oftast mellan fasta alternativ, som styrs av läraren. Den prioritering på elevaktiva och undersökande arbetssätt som skolan gjort i verksamhetsplanen behöver utvecklas och förstärkas.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att arbetsmiljö och delaktighet fungerar delvis bra. Det formella inflytandet för eleverna, arbetet med kränkande behandling, liksom informationen till föräldrarna, fungerar bra. Ett utvecklingsområde är att få fler föräldrar att engagera sig i samverkan med skolan. Ett annat förbättringsområde gemensamt på skolan diskutera hur elevinflytandet ska öka.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Varje skoldag inleds med läsning för alla elever i alla årskurser. Läsningen har enligt personal och rektor medfört att eleverna läskunskaper ökat avsevärt.

Skolan har en väl utvecklad måldokumentation. Lokal plan för bedömning av elevens kunskapsutveckling finns på skolan. Bedömningen är målrelaterad och utgår från fyra F: Fakta, Förståelse, Färdighet och Förtrogenhet. Kravnivåer finns för årskurs 2, 4 och 6 i matematik, svenska och engelska. Skolan deltar också i den för Norrtälje gemensamma bedömningen av läsutvecklingen enligt LUS-metoden. Lärarna är utbildade i LUS-modellen. LUS dokumenteras i s.k. protokoll, medan annan uppföljning dokumenteras via portfolio, loggbok eller digitalt.

Eleverna säger att de har litet utrymme för egen planering, men viss valfrihet att arbeta i egen takt. Personal i de yngre åldrarna menar att det förhärskande arbetssättet hos dem är temainriktat arbete. Temaarbete genomförs också i de högre årskurserna. Där kan eleven välja tema, t.ex. historia eller forska.

I samband med utvecklingssamtal diskuteras individuell utvecklingsplan för eleverna. Då pratar man om elevernas sociala utveckling och den kunskapsmässiga utvecklingen i alla ämnen. Utvecklingssamtalen fungerar, enligt elever och föräldrar, bra och föräldrarna får den information de efterfrågar. De mål eleverna ska nå har i utvecklingssamtalen gjorts tydligare anser föräldrar och elever, men kan göras ännu tydligare.

Lektioner i idrott och hälsa genomförs ibland klassvis och ibland flickor för sig och pojkar för sig. Dessa variationer upplevs av lärare och elever som positiva.

En gång per månad träffar lärarna distriktets resursteam. Stöd kunskapsmässigt i alla ämnen till eleverna ges i tillräcklig omfattning, enligt lärarna. Lärarna efterfrågar mer handledning i att hantera sociala problem. Åtgärdsprogram upprättas om eleverna riskerar att inte nå de nationella målen i årskurs 5 och i övriga fall vid behov.

Enligt kvalitetsredovisningen vill skolan skapa en röd tråd genom hela utbildningen. En viss samverkan sker inom arbetslaget, men tidigare läroplaners stadietänkande lever kvar i skolans organisation och lärarnas olika kompetenser tas inte alltid tillvara. I slutet av vårterminen sker samverkan mellan årskurs 2 och 3, samt 4 och 5 för att underlätta övergången mellan årskurserna. Inom matematik förs en diskussion om nya arbetssätt och nya läromedel, påverkad av att en anställd nu går lärarutbildning på 50 procent och arbetar på skolan 50 procent. Inspektörerna anser att delar i skolans arbete idag utgår från tidigare läroplaners stadietänkande. Detta kan överbryggas genom en integrerad samverkan mellan de olika arbetslagen, där lärarnas olika ämneskompetenser tillvaratas.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att pedagogisk verksamhet och undervisning fungerar huvudsakligen bra. Skolan har en väl utvecklad måldokumentation, inklusive en väl fungerande lokal plan för bedömning av elevens kunskapsutveckling. Skolans satsning på läsning för alla elever varje dag visar goda resultat. Utvecklingssamtalen fungerar också bra. Ett förbättringsområde är att överbrygga de delar i skolans arbete som idag utgår från tidigare läroplaners stadietänkande genom att utveckla arbetslagsorganisationen och lärandeprocessen.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Skolan leds av rektor som är anställd på 80 procent. Hon arbetar inte på skolan fredagar. Rektor har till sig knuten en rådgivande ledningsgrupp, med representanter från skolan och övriga enheter.

Rektor är väl förtrogen med verksamheten och är en god pedagogiskt ledare, enligt lärarna och föräldrarna. Hon upplevs som energisk och har planer för att utveckla skolan. Eleverna känner rektor väl.

Rektor har skrivit en ledningsdeklaration. En verksamhetsplan för skolan finns fastställd. Till den finns också särskilda förbättringsområden och mål fastställda läsårsvis. En plan för ledning och styrning finns också, liksom planer för informations- och ansvarsområden. Verksamhetsplanen är känd av lärarna, som också medverkat i framtagandet av den. Föräldrar har även haft möjlighet att ta del av och få information om handlingsplaner och måldokument.

Kvalitetsredovisningen följer kommunens mall, men den är inte känd av föräldrar eller elever. Lärarna har diskuterat och lämnat synpunkter på kvalitetsredovisningen. Kvalitetsredovisningen bör förankras ytterligare och då även bland eleverna. Rektor följer upp verksamheten genom deltagande via deltagande i arbetslagen och årlig bedömning av skolans resultat, självvärdering och en tidsatt utvärderingsplan över året.

Rektor känner sig oklar över beslutsvägarna inom kommunen. Den organisatoriska strukturen är otydlig och rutiner och ansvarsområden är oklara. Rektor har svårigheter att finna vägar att lyfta viktiga pedagogiska ledningsfrågor som t.ex. att utveckla stödet för elever i behov av särskilt stöd och utformning av åtgärdsprogram. Tid och utrymme till dessa frågor finns oftast ej heller i rektorsgruppen i distriktet. Rektor upplever inte att någon styrning från skolchefen märks på skolnivå.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att arbetet med styrning, ledning och kvalitetsarbete är bra och i vissa fall mycket bra. Rektor är väl förtrogen med verksamheten och är en god pedagogiskt ledare. Olika aktiva styrdokument finns framtagna i samverkan med personal och föräldrar. Förbättringsområden är att stärka den pedagogiska ledningen/samordningen av arbetslagens arbete och att initiera en diskussion om hur elevinflytandet ska öka.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Språkval erbjuds under höstterminen i årskurs 6 som språkverkstad i tyska, franska och spanska. Eleverna väljer under vårterminen ett språk som de sedan ska fortsätta med i högre årskurser. Möjligheter finns också att välja svenska och engelska.

Skolan har haft problem att rekrytera språklärare. Språkvalet samordnas fr.o.m. detta läsår med och förlagt till Flygskolan, där eleverna också har slöjd i årskurs 6. Detta ingår som en del i ett planerat samarbete med Flygskolan för de elever som går över dit efter årskurs 6. För elever som söker sig till andra skolor från årskurs 6 finns inget samarbete för överlämnande. Enligt föräldrarna fungerar inte kontakterna med Flygskolan bra, då Köpmansholmseleverna inte tas emot på ett bra sätt och majoriteten av eleverna väljer en annan skola inför årskurs 7. Samverkan med Flygskolan och andra skolor för övergångar till årskurs 7 bör utvecklas.

Elevers val finns inte på skolan idag. Att inte erbjuda elevers val står i strid mot författningarna och är inte acceptabelt.

Ett antal elever finns på skolan med olika typer av funktionshinder, liksom några familjehemsplacerade elever med särskilda resursbehov. För dessa utgår särskilt stöd. Dessa elever bedöms av inspektörerna ha likvärdig tillgång till utbildning jämfört med övriga elever.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att inget elevers val finns på skolan, vilket inte är acceptabelt och ska åtgärdas. I övrigt är skolans tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning bra.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Samtliga klasslärare har utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva och har funnits vid skolan under lång tid. De beskrivs i kvalitetsredovisningen som engagerade, ambitiösa och självgående. Det är svårt att rekrytera lärare till språk, varför elevernas språkval samordnats med Flygskolan. Förutom ovan nämnd lärarpersonal finns lärare i textilslöjd med utbildning avsedd för den undervisning hon ska bedriva vid skolan, medan den idrottslärare som finns vid skolan inte har formell utbildning.

Utbildningen inom Växtkraft mål 3 är avslutad på skolan. De flesta av lärarna har en egen kompetensutvecklingsplan och för övriga lärare är planen under framtagande. Lärarna får också kompetensutveckling enligt uppgjord plan, enligt rektor och lärare.

Tillgången på datorer är god. Den centrala supporten av datorerna fungerar dock inte tillfredsställande, vilket medför hinder att använda datorn som ett pedagogiskt verktyg.

Skolbiblioteket har nyligen inrättats, men där finns inga moderna uppslagsböcker, utan enbart äldre. Till viss del kompenseras det med att eleverna kan söka information via internet.

Rektor uppger att inget behov finns av modersmål och svenska för invandrare, men det erbjuds om behov uppkommer.

Resurser tilldelas skolan utifrån antalet barn i verksamheten. Vid behov kan resurser omprioriteras från en verksamhet till en annan under pågående verksamhetsår.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans resurser är bra. Datasupporten behöver utvecklas.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Köpmanholmsskolan övergripande är av god kvalitet. Resultatet av arbetet med normer och värden är bra. Eleverna är trygga, trivs i skolan och känner lust att lära. Även resultatet av kunskaper är bra. Skolan har en väl utvecklad måldokumentation, inklusive en väl fungerande lokal plan för bedömning av elevens kunskapsutveckling. Skolans satsning på läsning för alla elever varje dag visar goda resultat. Utvecklingssamtalen fungerar också bra. Rektor är väl förtrogen med verksamheten och är en god pedagogiskt ledare. Olika aktiva styrdokument finns framtagna i samverkan med personal och föräldrar.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- elevinflytandet och elevdelaktigheten,
- elevernas kännedom om målen med utbildningen,
- kännedom om resultaten i samtliga ämnen,
- föräldrarnas samverkan med skolan,
- stadietänkande i arbetslagsorganisationen,
- den pedagogiska ledningen/samordningen av arbetslagens arbete samt
- datasupporten.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val erbjuds inte på skolan (2 kap.19 § grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2004-09-28

Stockholm

Björn Bylund

Elisabeth Ritchey